

Megleno morje proti jugu

Prešernova kočica S. P. D.

FOT. J. KUNAVER
Pogled proti severovzhodu

ZIMSKI PRIZORI S STOLA (2239 m)

Delo in denar.

Povest. Spisal dr. Fr. Detela.

(Dalje.)

II.

ekaj dni poprej je bila pripeljala kočija v Javorje važno gospodo, kuharico, hišno in strežaja gospoda Klepša, upravnega svetnika delniške družbe livarne in valjarne na Fužinah. To je zbudilo po vasi živahno pozornost, vsestransko domnevanje in mnogo govorjenja. Zakaj gospod svetnik Klepš je prihajal navadno samo poleti, za par dni, redkokdaj z rodmino v Javorje; zdaj pa se je kazalo, da pride za dalje časa in ne sam. Kaj čuda, da so imeli ta dogodek v mislih tisti večer tudi v Rožičevi gostilnici, kjer sta v gosposki sobi večerjala dva inženirja iz tvornice v družbi krčmarja Rožiča in mesarja Mastnaka.

„Klepš je duša in motor vsega podjetja,“ je razlagal inženir Sadnik. „Predsednik upravnega sveta je samo figurant; pravi predsednik je Klepš. Zakaj da pride zdaj na zimo, ne vem. Morebiti bomo razširili obrat.“

„Koliko plače ima le tak človek,“ je dejal Mastnak, ki je sopihal poleg inženirja.

„Nekoliko več, ko mi vsi skupaj,“ se je smejal Sadnik; „a ima tudi več dela ko nas kdo.“

„No no,“ je ugovarjal mesar, „v pisarni sedi in piše. Ali je to kakšno delo?“

„Telet seveda ne kolje,“ je dejal drugi inženir; „ampak od svojega dela se je on že ves posušil; Vas bo pa Vaše razneslo, če ne pojedete v toplice.“

„Vam je lahko govoriti, gospod inženir,“ je poprijel krčmar, „ker se Vam godi dobro. Plačo

vlečete gotovo in stalno, naj kmetu tudi pobije toča ali konča suša ali povodenj ves pridelek.“

„Moja stalna plača ni kar nič stalna,“ je popravljajl inženir. „Če se podraže živila in stanovanja za 20%, sem izgubil takoj eno petino takoimenovane stalne plače. Draginja pa že raste ne od leta do leta, ampak od meseca do meseca in pritiska na delavca in uradnika. Vsaka izprememba mere in vage ali denarne veljave pomeni dobiček trgovcu in obrtniku; mi pa plačujemo toliko za liter, kolikor prej za bokal. In naj se naloži kakoršenkoli nov davek, takoj ga prevali prodajalec z dobičkom na kupovalca, ki mora plačevati ne samo ves novi davek, ampak tudi prodajalcu ves novi dobiček.“

„E, saj se zvišujejo tudi delavcem in uradnikom plače.“

„Oh, seveda; in kakor hitro se jim zvišajo za 10%, pritisnejo prodajalci nanje z 20%.“

„Kaj se hoče!“ je vzdihnil krčmar in voščil lahko noč inženirjema, ki sta se odpravljala. „Vsi moramo živeti in vsak si pomaga, kakor more.“

„Takle uradnik,“ je nadaljeval Mastnak, ko sta bila odšla inženirja, „nič ne ve, kako se pridobiva denar v vročini in mrazu in dežju. On sedi na gorkem in piše in riše in potegne vsak mesec svojih sto goldinarjev.“

„Pusti ga!“ je miril krčmar. „Naj potegne, kolikor hoče, v začetku meseca! Ampak koliko mu ostane konec meseca in konec leta, to mi ti povej!“

„Njegova stvar. Kaj pa mesar Strgar? Ali je bil kaj pri tebi?“